

**METODY, MIEJSCA ODBIORU I RYTUAŁY  
TOWARZYSZĄCE PERCEPCJI TREŚCI TELEWIZJI  
TRADYCYJNEJ I WEBTV WŚRÓD LICEALISTÓW  
ZAMIESZKUJĄCYCH WOJEWÓDZTWO PODKARPACKIE**

Jarosław Kinal

 [orcid.org/0000-0002-2810-7307](https://orcid.org/0000-0002-2810-7307)

Kolegium Nauk Humanistycznych  
Uniwersytet Rzeszowski

ABSTRACT

**Methods, Places and Rituals Accompanying the Perception of the Content of Traditional Television and WebTV among High School Students Residing in the Podkarpackie Voivodeship**

The modern way of using the media has changed the spatial structure and functions of the places of media reception. The aim of this article is to indicate the reception methods, the places of reception and the description of the rituals that accompany young people today when using the media. The article presents the results of the research conducted among secondary school students from Podkarpackie Voivodeship (in the South of Poland) in 2018. The study used a two-stage method of gathering the research material: 1) letters to directors of 14 randomly selected educational institutions were followed by (2) a request to fill in the questionnaire sent to students, using an open account on Facebook. The use of targeted search on Facebook made it possible to reach students who were actually members of the school's community with the survey, the results of which made it possible to substantiate the hypotheses put forward in the process of conceptualization of research and constitute a contribution to further research on the phenomenon of rituals accompanying the perception of media content.

**Keywords:** network society, digital natives, digital immigrants, media absorption, media ritualisation, young people, Podkarpackie Voivodeship

## Wprowadzenie

Współczesny ekosystem medialny cechuje się z jednej strony wielością kanałów medialnych, z drugiej zaś mnogością form i gatunków dostępnych dla zwykłego odbiorcy, który zmuszany jest do wytworzenia wewnętrznego mechanizmu selekcji odbiorczej. Szczególnym przypadkiem odbiorców treści medialnych są osoby młode, cechujące się znacznie bardziej rozwiniętymi kompetencjami informatycznymi i medialnymi, wytworzonymi w sytuacji skokowego wzrostu propozycji przekazów i form medialnych w dostępnym im ekosystemie. Taki typ użytkowników w literaturze przedmiotu coraz częściej określany jest mianem cyfrowych tubylców. Twórca tego pojęcia, Marc Prensky, określił cyfrowych tubylców jako osoby urodzone w erze cyfrowej, tj. po 1980 roku. Są to osoby, dla których nowe media są naturalnym środowiskiem aktywności społecznej i medialnej. Dodatkowo osoby te znikomo pamiętają erę przedcyfrową. Posługują się oni cyfrowymi środkami komunikacji w sposób oczywisty i naturalny. Językiem ojczystym jest dla nich język internetu, informatyzacji i cyfryzacji (Prensky 2001).

Cyfrowy język uznawany jest za język ponadnarodowy, którego używają cyfrowi tubylcy z całego świata, stosując ujednoliconą nomenklaturę. Prensky uważa, iż cyfrowi tubylcy korzystają jednocześnie z wielu urządzeń multimedialnych lub z jednego urządzenia wielofunkcyjnego. Za pomocą jednego urządzenia w tym samym czasie potrafią korzystać z internetu, wysłać wiadomości, słuchać muzyki, a także oglądać filmy (Mysiar 2014). Ich sposób uczenia się charakteryzuje to, że jeżeli nie mogą czegoś znaleźć lub zrozumieć, nie poszukują tego w drukowanych książkach, lecz wyszukują potrzebne informacje w internecie. Cyfrowi tubylcy są nazywani *always on* (ciągle podłączeni) (Mysiar 2014). Tworzą oni nową społeczność ludzi rozwijających się w świecie multimediiów. Ich proces komunikacji jest powiązany z dostępem do nowych mediów, dzięki którym mogą kontaktować się z dowolną liczbą osób jednocześnie. Według Howarda Rheingolda komunikacja cyfrowych tubylców prowadzona jest w taki sposób, aby „podzielać wspólne emocje, robić plany, upowszechniać plotki, toczyć spory, zakochiwać się, znajdować i tracić przyjaciół, [...] flirtować, prowadzić mało istotne rozmowy” (cyt. za: Krauze-Sikorska, Klichowski 2013, s. 70–71).

W świetle literatury przedmiotu idea pokolenia cyfrowych tubylców zasadza się na dwóch założeniach:

1. osoby młode przynależące do epoki cyfrowej dysponują zaawansowaną znajomością obsługi nowych technologii cyfrowych;
2. młodzi ludzie mają preferencje dotyczące pozyskiwania wiedzy, różniące się od osób urodzonych w erze przedcyfrowej (Prensky 2001).

Prensky wskazuje, że cyfrowi imigranci to generacja ludzi epoki przedcyfrowej, tj. urodzonych przed 1980 rokiem, dla których nowe media nie są naturalnym środowiskiem komunikacji i aktywności społecznej. Osoby te korzystają z internetu, lecz nie w sposób tak zaawansowany jak cyfrowi tubylcy. Cyfrowi imigranci mówią językiem przestarzałym, nieprzystosowanym do zasad współczesnego systemu edukacyjnego. Telefon służy im głównie do wykonywania oraz odbierania

połączeń. Pracują na tekście drukowanym, ponieważ mogą go dowolnie „edytować” za pomocą długopisu. W świecie cyfrowym często brakuje im odwagi, nie są w stanie przywyknąć do nowych zdobyczy techniki. Nowe technologie budzą w nich nieufność (Hojnacki 2016).

### *Rytuał i absorpcja medialna jako kluczowe pojęcia dla problematyki badań*

Rozpatrując pojęcie cyfrowych tubylców, należy zauważyć znaczną zmianę w rozumieniu rytuałów komunikacyjnych oraz poziomu absorpcji medialnej. Pojęcie „rytuału” jest jednym z najpopularniejszych pojęć w literaturze z zakresu nauk humanistycznych i społecznych. Rytuał w literaturze jest określany jako „przejaw tego, co nadnaturalne” (Goode 2010, s. 25), „wykonanie mniej lub bardziej niezmiennych sekwencji formalnych czynów i wypowiedzi, zakodowanych bynajmniej nie przez wykonujących” (Rappaport 2007, s. 52). Rozważając tę kwestię w ujęciu medioznawczym, pojęcie rytuału medialnego można zdefiniować jako cykliczne, powtarzalne korzystanie z form medialnych przez odbiorców przeświadczonych o personalizacji i unikalności procesu odbiorczego danego medium oraz zasobu czynności towarzyszących pozyskiwaniu treści medialnych. Takie ujęcie definicyjne nawiązuje do propagowanej przez Jamesa W. Careya i Erica Rothenbuhlera idei rytualizacji przekazu medialnego (Carey 1992; Rothenbuhler 1998). W tym aspekcie interesujący jest pogląd Careya zawarty w jego teorii *ritual view of communication*, że codzienne aktywności stanowią podstawę rytuału i przekazu poglądów komunikacyjnych w danej społeczności.

Również pojęcie absorpcji medialnej powinno zostać zdefiniowane z punktu widzenia niniejszej pracy. Oznacza ono „pełne lub częściowe przyswajanie treści medialnych przez odbiorcę wraz z określeniem poziomu zrozumienia otrzymanego i przetworzonego komunikatu” (Schmitt i in. 2004, s. 628). Zjawisko to może zostać niekiedy synonimizowane jako konsumpcja medialna lub odbiór medialny, jednak w toku procesu definicyjnego można określić różnice definicyjne tych pojęć. Konsumpcja medialna w niektórych opracowaniach bywa charakteryzowana jako proces automatyczny, w którym odbiorca jest otoczony mediami oraz – niekiedy – partycypuje w przestrzeni medialnej w sposób pasywny i oderwany od warstwy kontekstualnej (Keller, Halkier 2014, s. 39). Takie podejście teoretyczne może być wsparte teoriami nasycenia mediami Nicka Couldry’ego (2003, s. 115). Wprowadzenie za Schmittem pojęcia „absorpcja medialna” dotyczy aktywnego, świadomego i przetwarzanego przez odbiorcę procesu percepcji treści. Użycie terminu „absorpcja medialna” nawiązuje do *absorptio* – tłumaczonego z języka łacińskiego jako pochłanianie.

Przyjęcie powyższej perspektywy teoretycznej pozwoliło na zdefiniowanie głównego celu badań, jakim była próba diagnozy metod, miejsc odbioru oraz rytuałów odbiorczych odbiorców telewizji w grupie licealistów zamieszkujących województwo podkarpackie. W tym przypadku należy zaznaczyć, że poważnym

problemem dla analizowanej w niniejszym badaniu grupy wiekowej jest utrzymanie koncentracji na jednym medium, co może stwarzać zagrożenie dla stopnia zrozumienia otrzymywanego komunikatu. Celem opisywanego badania była diagnoza sposobów odbioru i preferencji odbiorczych telewizji standardowej oraz WebTV wśród licealistów zamieszkujących województwo podkarpackie. Na potrzeby niniejszego badania ustalono trzy cele szczegółowe:

1. diagnoza miejsc uczestnictwa w odbiorze telewizji i WebTV przez osoby w wieku 14–24 lata z terenu województwa podkarpackiego<sup>1</sup>;
2. deskrypcja zmian technicznych ze szczególnym uwzględnieniem urządzeń odbiorczych w sposobie odbioru telewizji i jej konwertowalnej formy w środowisku młodzieży licealnej z Podkarpacia;
3. próba zdiagnozowania rytuałów towarzyszących procesowi odbiorczemu w badanej grupie.

### *Metodologia badania*

Badanie zostało przeprowadzone za pomocą ankiety internetowej z celowym doбором próby. Narzędziem badawczym był kwestionariusz ankiety opublikowany za pomocą aplikacji Google Forms, dostępny dla osób posiadających do niego link. W badaniu zastosowano dwustopniowy sposób ustalenia agregatu badawczego: (1) pisma do dyrektorów wylosowanych 14 placówek oświatowych oraz (2) rozesłanie prośby o wypełnienie ankiety do osób deklarujących przynależność do jednostki edukacyjnej za pomocą otwartego konta na portalu Facebook. Zastosowanie wyszukiwania celowego w serwisie Facebook umożliwiło dotarcie z ankietą do uczniów będących w rzeczywistości członkami społeczności danej szkoły, co – w opinii autora niniejszej publikacji – było działaniem uniemożliwiającym generowanie odpowiedzi przez osoby niebędące w grupie badawczej. Przeprowadzenie badania wśród podkarpackich licealistów jest motywowane regionalnym charakterem badań prowadzonych w rzeszowskim ośrodku akademickim. Deskrypcja zjawiska w założeniu miała być również pomocna przy tworzeniu diagnozy społecznej dla województwa podkarpackiego, co jednak nie zostało zrealizowane. Termin przeprowadzenia badań związany był z założoną dostępnością czasową licealistów, wynikającą z braku zajęć (lipiec, sierpień) lub z faktu rozpoczęcia nowego roku szkolnego (wrzesień).

W trakcie procesu agregacji materiału badawczego (lipiec – wrzesień 2018) wysłano 986 wiadomości za pomocą narzędzia „Messenger” oraz otrzymano 372 odpowiedzi w postaci wypełnionych ankiet, co dało 37,76% „zwrotów” (używając terminologii właściwej dla badań pocztowych). Poziom ten jest odpowiedni w rozumieniu literatury metodologicznej (Kobyliński 2004). Wskazywana przez Dorothée Behr, Katharinę Meitinger, Michaela Brauna i Larsa Kaczmirka (2017) uwaga metodologiczna dotycząca reprezentatywności próby, związana z różnicą

1 Wzięto pod uwagę również uczniów liceów dla dorosłych (w trakcie losowania wyselekcjonowano jedną taką placówkę).

cech socjodemograficznych pomiędzy populacją ogólną a użytkownikami internetu, nie została wzięta pod uwagę ze względu na fakt, iż obecnie wykluczenie cyfrowe wśród osób w przedziale wiekowym 15–24 lata wynosi zaledwie 0,07% (GUS 2019). Dodatkowym argumentem przemawiającym za poprawnością doboru metod, technik i narzędzi badania była założona chęć wskazania i opisu trendów w sposobie użytkowania mediów, nie zaś pogłębiona deskrypcja całej populacji podkarpackich licealistów. W trakcie procesu badawczego założono następujące hipotezy:

- wśród badanych dominuje oglądanie telewizji interaktywnej;
- użytkownicy preferują oglądanie telewizji na wszystkich dostępnych urządzeniach;
- urządzeniem preferowanym w badanej grupie jest smartfon;
- odbiorcy mediów świadomie i celowo dobierają treści medialne;
- proces odbiorczy ma charakter indywidualny, a nie grupowy.

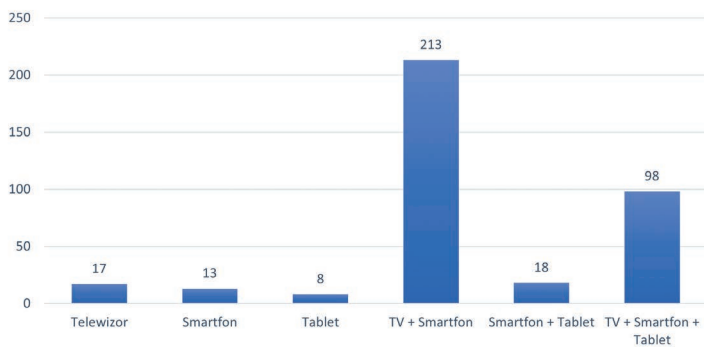
W procesie konceptualizacji badań ustalono również definicyjną linię podziału pomiędzy telewizją tradycyjną a telewizją internetową. Telewizję tradycyjną zdefiniowano jako przygotowaną przez instytucjonalnego nadawcę ofertę programową odbieraną na specjalnie przeznaczonym do tego celu odbiorniku za pośrednictwem złącza antenowego, złącza EURO oraz HDMI; telewizję internetową (WebTV) jako ofertę programową publikowaną i odbieraną w technologii *streamingu* treści, wymagającą specjalnego odbiornika lub odbieraną na urządzeniach typu tablet, phablet, smartfon, laptop, komputer stacjonarny.

Zrealizowane badania stanowią jedynie przyczynek do dalszych badań longitudinalnych, które umożliwią przeprowadzanie bardziej dogłębnych analiz i formułowanie twierdzeń naukowych. W zamierzeniu autora niniejszej pracy badania będą przeprowadzane w cyklu czteroletnim z uwzględnieniem naturalnej fluktuacji członków badanej grupy.

## Prezentacja wyników badań

W pierwszej części ankiety autor niniejszego artykułu zadał pytania dotyczące sposobu odbioru przekazu multimedialnego. Większość respondentów odbiera przekaz zarówno na smartfonie, jak i korzystając z telewizora (57%). Drugim najczęściej wskazywanym sposobem odbioru była kombinacja telewizor, smartfon oraz tablet (98 wskazań, 26% wskazań). Co interesujące, w badaniu pojawiły się osoby korzystające jedynie z tabletu (8 wskazań). Uzyskane wyniki zaprezentowano zbiorczo na wykresie 1.

Wykres 1. Urządzenia odbiorcze przekazu telewizyjnego starego i nowego typu



Źródło: opracowanie własne

Powyższe wyniki badań pozwalają stwierdzić, że tablet przestaje być urządzeniem preferowanym przez odbiorców. W procesie odbiorczym zastępowany jest przez smartfony i phablety. Interesujący jest również fakt popularności telewizora, co można tłumaczyć uaktualnieniem jego funkcji oraz dostosowaniem tego urządzenia odbiorczego do potrzeb nowego typu odbiorców poprzez usługę „smartTV”. Potwierdzeniem powyższych ustaleń są odpowiedzi dotyczące preferowanego medium. Zdecydowana większość respondentów (237) wskazała na telewizję internetową jako preferowany typ medium, zaledwie 123 respondentów wskazało na telewizję tradycyjną. Kwestionariusz ankiety zawierał również pytanie o liczbę odbiorników znajdujących się w gospodarstwie domowym. Z otrzymanych odpowiedzi wynika, że w zdecydowanej większości gospodarstw domowych respondentów znajduje się 1 lub 2 odbiorniki telewizyjne, zaś ich całkowity brak deklaruje 6% respondentów. Zbiorcze zestawienie odpowiedzi zaprezentowano w tabeli 1.

Tabela 1. Liczba odbiorników telewizyjnych w gospodarstwach domowych respondentów

odpowiedzi	liczba wskazań w %
1 lub 2	77%
3 lub 4	13%
Więcej niż 4	4%
Nie mam telewizora w domu	6%

Źródło: opracowanie własne

Poproszeni o wskazanie jednego, preferowanego typu urządzenia odbiorczego, respondenci wskazali telewizor (59%), smartfon (36%) oraz tablet (5%).

Większość respondentów deklaruje oglądanie przekazów audiowizualnych w szerszym gronie (216 wskazań) aniżeli samotnie (156 wskazań). Jako najczęstsze miejsce percepcji przekazu telewizyjnego wskazywany jest dom oraz – w przypadku przeglądania treści na smartfonie – szkoła i komunikacja publiczna. Ciekawe jest również w analizowanych wynikach wskazanie, iż respondenci preferują oglądanie tradycyjnej telewizji w gronie rodzinnym (62% respondentów), natomiast treści interaktywne odbierane są za pomocą urządzenia typu smartfon w grupie koleżeńskiej (28% wskazań). W opinii respondentów przekaz interaktywny wymaga z kolei większej koncentracji (145 wskazań). Inne popularne czynności wykonywane podczas percepcji przekazu medialnego to jedzenie (103 wskazania) i zasypianie (86 wskazań). Część respondentów (12 wskazań) ogląda WebTV podczas czynności higienicznych. Co ciekawe, 3 respondentów zadeklarowało oglądanie telewizji interaktywnej podczas rozmowy. Zbiorczy wykaz odpowiedzi zaprezentowano w tabeli 2.

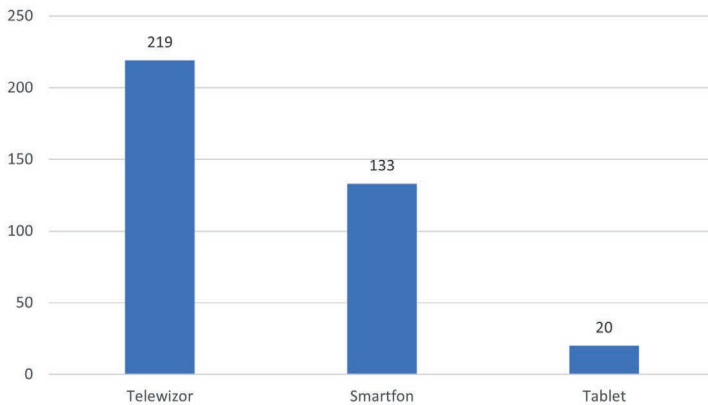
Tabela 2. Aktywność podczas oglądania WebTV

aktywność	liczba wskazań
brak innej aktywności	145
czynności higieniczne	12
podczas jedzenia	103
podczas rozmowy	3
czytanie	23
oglądam, zasypiając	86

Źródło: opracowanie własne

W kolejnym pytaniu poproszono respondentów o wskazanie preferowanego urządzenia do odbioru treści. Jako najbardziej popularne urządzenie respondenci wskazali telewizor tradycyjny (wykres 2).

Wykres 2. Preferowane urządzenie odbiorcze przez badanych

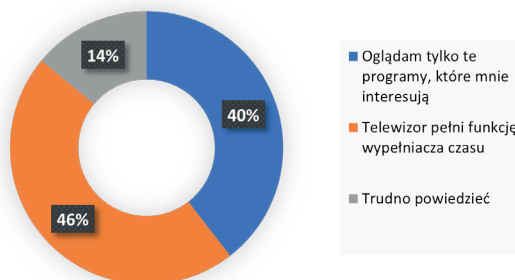


Źródło: opracowanie własne

Uzyskane wyniki pozwalają na falsyfikację sformułowanej hipotezy, zakładającej, iż smartfon okaże się urządzeniem preferowanym w odbiorze przekazu telewizyjnego. Interpretacja uzyskanych wyników badań uprawnia również do stwierdzenia, że dla podkarpackich licealistów przekaz audiowizualny nie pełni funkcji absorbenta. W trakcie oglądania przekazu audiowizualnego licealiści wykonują wiele innych czynności: przeglądają internet (99 wskazań), jedzą (69 wskazań), odrabiają zadanie domowe (65 wskazań).

Respondenci zostali zapytani również o intencjonalność procesu oglądania telewizji. Uzyskane wyniki pozwoliły wskazać, że większość respondentów to nie tyle świadomi odbiorcy, celowo budujący swoją listę odbiorczą (jak zakładano na etapie konceptualizacji badań), ile odbiorcy, dla których telewizja pełni funkcję wypełniacza czasu. Udzielone na powyższe pytanie odpowiedzi zaprezentowano na wykresie 3.

Wykres 3. Intencjonalność odbioru przekazu telewizyjnego



Źródło: opracowanie własne

Respondentów poproszono też o odpowiedź na pytanie dotyczące miejsca odbioru telewizji tradycyjnej oraz internetowej. W przypadku telewizji tradycyjnej

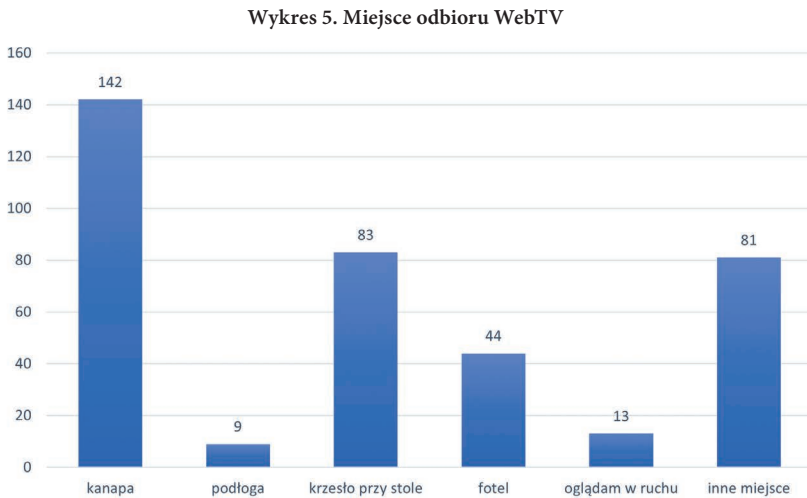


pomieszczeniem najczęściej wskazywanym przez respondentów był salon. Co interesujące, dwóch respondentów wskazało, że posiada odbiorniki telewizyjne w łazience, a 1 ogląda telewizję w samochodzie. Zbiorczy wykaz odpowiedzi zaprezentowano na wykresie 4.



Źródło: opracowanie własne

W przypadku telewizji internetowej respondenci wskazywali najczęściej na kanapę (142 osoby), krzesło przy stole (83 osoby), fotel (44 osoby). Część respondentów (13 osób) deklaruje oglądanie WebTV w ruchu (13 osób). Dane zbiorcze zaprezentowano na wykresie 5.



Źródło: opracowanie własne

## Podsumowanie

Przeprowadzone badania umożliwiły opisanie trendów zachodzących wśród cyfrowych tubylców zamieszkujących województwo podkarpackie. Cztery z pięciu postawionych na etapie konceptualizacji badań hipotez zostały sfalsyfikowane. Wbrew początkowym założeniom telewizja interaktywna (WebTV) pełni funkcję dopełnienia przekazu telewizji tradycyjnej. Użytkownicy, wbrew obiegu opinii dotyczącej indywidualnego procesu odbiorczego, preferują oglądanie telewizji w grupach, a dobór treści nie ma w większości przypadków charakteru indywidualnego. Jedyną potwierdzoną hipotezą jest ta, która dotyczy wykorzystania wszystkich możliwych urządzeń do odbioru przekazu telewizyjnego.

Zgromadzone dane dają asumpt do dyskusji naukowej dotyczącej istnienia „pokolenia przejściowego” między *homo analogis* a *homo digitalis*. Pokolenie to posiada umiejętności tworzenia i percepcji przekazu interaktywnego, jednak wciąż preferuje odbiór tradycyjnych form medialnych. Zaznaczyć oczywiście należy, że badana grupa nie spełnia wymogów reprezentatywności *in extenso*. Dlatego też autor niniejszego opracowania za cel podjął przeprowadzenie podobnych badań w pozostałych 15 województwach, aby można było w sposób kompletny zaprezentować trendy odbiorcze przekazu telewizyjnego w wybranej grupie.

## Bibliografia

- Behr D., Meitinger K., Braun M., Kaczmirek L. (2017). Web Probing – Implementing Probing Techniques from Cognitive Interviewing in Web Surveys with the Goal to Assess the Validity of Survey Questions. Mannheim, GESIS – Leibniz-Institute for the Social Sciences (GESIS – Survey Guidelines).
- Carey J.W. (1992). *Communication as Culture. Essays on Media and Society*. New York.
- Couldry N. (2003). *Media Rituals: A Critical Approach*. London.
- Goode W.J. (2010). Religia a magia. W: F. Adamski (red.). *Socjologia religii* (s. 25–28). Kraków.
- GUS (2019). *Spółeczeństwo informacyjne w Polsce. Wyniki badań statystycznych 2015–2019* [<https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/nauka-i-technika-spolczenstwo-informacyjne/spoleczenstwo-informacyjne/spoleczenstwo-informacyjne-w-polsce-wyniki-badan-statystycznych-z-lat-2015-2019,1,13.html>; 12.10.2020].
- Hojnacki L. (2016). Pokolenie m-learningu – nowe wyzwanie dla szkoły. *E-mentor*, nr 1 (13), s. 23–27.
- Keller M., Halkier B. (2014). Positioning Consumption: A Practice Theoretical Approach to Contested Consumption and Media Discourse. *Marketing Theory*, vol. 14, issue 1, s. 35–51.
- Kobyliński J. (2004). Ankieta jako specyficzna technika wywiadu standaryzowanego [<https://edukator.ore.edu.pl/76/>; 14.11.2018].
- Krauze-Sikorska H., Klichowski M. (2013). *Świat Digital Natives. Młodzież w poszukiwaniu siebie i innych*. Poznań.
- Mysiar R. (2014). *Dwa światy – cyfrowi tubylcy, cyfrowi imigranci*. Warszawa.
- Premsky M. (2001). Digital Natives, Digital Immigrants [<https://www.marcprensky.com/writing/Premsky%20-%20Digital%20Natives,%20Digital%20Immigrants%20-%20Part1.pdf>; 14.11.2018].

- Rappaport R.A. (2007). Rytuał i religia w rozwoju ludzkości, przeł. A. Musiał, T. Sikora, A. Szyjewski. Kraków.
- Rothenbuhler E.W. (1998). *Ritual Communication. From Everyday Conversation to Mediated Ceremony*. London.
- Schmitt K.M., Gunther A.C., Liebhart J.L. (2004). Why Partisans See Mass Media as Biased. *Communication Research*, n. 31 (6), p. 623–643.

## STRESZCZENIE

Współczesny sposób korzystania z mediów zmienił strukturę i funkcje przestrzenną miejsc odbioru. Celem niniejszego artykułu jest wskazanie metod odbiorczych, miejsc odbioru i opis rytuałów, które towarzyszą obecnie młodym ludziom podczas korzystania z mediów. W artykule zaprezentowano wyniki badań przeprowadzonych wśród podkarpackich licealistów w 2018 roku. W badaniu zastosowano dwustopniowy sposób ustalenia agregatu badawczego: (1) pisma do dyrektorów wylosowanych 14 placówek oświatowych oraz (2) rozesłanie prośby o wypełnienie ankiety do osób deklarujących przynależność do jednostki edukacyjnej za pomocą otwartego konta na portalu Facebook. Zastosowanie wyszukiwania celowego w serwisie Facebook umożliwiło dotarcie z ankietą do uczniów będących w rzeczywistości członkami społeczności danej szkoły, co – w opinii autora niniejszej publikacji – było działaniem uniemożliwiającym generowanie odpowiedzi przez osoby niebędące w grupie badawczej. Przeprowadzenie badania wśród podkarpackich licealistów jest motywowane regionalnym charakterem badań prowadzonych w rzeszowskim ośrodku akademickim. Zagregowane i opracowane wyniki pozwoliły uprawdopodobnić postawione w procesie konceptualizacji badań hipotezy i stanowią przyczynek do dalszych badań zjawiska.

**Słowa kluczowe:** społeczeństwo sieci, cyfrowi tubylcy, cyfrowi imigranci, absorpcja medialna, rytualizacja medialna, młodzież, Podkarpacie

